

ความต้องการทักษะของตลาดแรงงานในยุค 4.0 Skills Demand for the Labor Market in the 4.0 Era

จิตติมา อัครธิพิงศ์¹

บทคัดย่อ

ในปี 2019 เป็นปีแห่งการเปลี่ยนผ่านที่มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ทุกคนจำเป็นต้องรับมือกับความท้าทายที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งในโลกแห่งการเรียนรู้ในยุคศตวรรษที่ 21 นั้นไม่เพียงแต่เป็นการเรียนรู้ของผู้เรียนที่เปลี่ยนแปลงไปเท่านั้น แต่ผู้สอนเองก็ต้องพัฒนาทักษะของตนเอง เพื่อตามให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงและตามให้ทันกับผู้เรียนที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ซึ่งการปฏิรูปการศึกษาในยุคดิจิทัลนั้น จะต้องมุ่งสร้างสมรรถนะของผู้เรียน เพื่อสร้างคนไทย 4.0 ต้องเน้นย้ำถึงการปฏิรูปการศึกษา การปฏิรูปประเทศ เพื่อตอบโจทย์ยุทธศาสตร์แห่งชาติ 20 ปี และนโยบายไทยแลนด์ 4.0 ที่ต้องเปลี่ยนแนวคิดการจัดการศึกษาในรูปแบบใหม่ ด้วยการสร้างสรรค์นวัตกรรมและองค์ความรู้ใหม่ ไปใช้ให้เกิดมูลค่าเพิ่ม และสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในโลกดิจิทัลในยุค Disruptive World นี้

คำสำคัญ : ความต้องการ, ทักษะตลาดแรงงาน, ยุค 4.0, การปฏิรูปการศึกษา

Abstract

2019 is a year that has changed rapidly so everyone needs to cope with ongoing challenges. In the learning world of the 21st century, the changes are considered not only in learning styles of learners but also in teaching styles in which instructors are required to develop their skills to keep up with those changes and fast changing learners. In an educational reform in the digital age, the focus should be on improving learner achievement in order to create Thai people 4.0 together with the reform of both education and the country in respond to the 20-year National Strategy Plan and Thailand 4.0 Policy. The new concept of educational management should be reinvented by applying creative innovations and new knowledge base to add value into it in accordance with changes in the digital world in the era of disruption.

Keywords: demand, skills for the labor market, the 4.0 era, education reform

¹ รองศาสตราจารย์ สาขาวิชาการบริหารทรัพยากรมนุษย์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
E-mail : chittima_jeab@hotmail.com

1. บทนำ

ในยุคแห่งศตวรรษที่ 21 เป็นยุคแห่งการเรียนรู้ การศึกษายุคดิจิทัลในปัจจุบัน มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ธุรกิจทุกประเภทต้องปรับตัวอยู่ทุกขณะ องค์กรจึงต้องการพนักงานที่พร้อมร่วมขับเคลื่อนไปกับองค์กร ความคาดหวังของผู้บริหารต่องานด้าน People Management จึงมีมากขึ้น เมื่อธุรกิจและองค์กรต้องเปลี่ยนผ่าน งาน HR ก็ไม่อาจหยุดอยู่กับที่ ซึ่งผู้ประกอบการได้ให้ความสำคัญกับสมรรถนะของกำลังคนมากกว่าคุณวุฒิ ระบบการเรียนการสอนจึงต้องมีการปรับตัวครั้งใหญ่ โดยผู้เรียนจะต้องมีการพัฒนาทักษะ และประสบการณ์การทำงานโดยใช้สื่อดิจิทัล เพื่อปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของโลก ผู้สอนจะต้องกระตุ้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ถึงศักยภาพ ความถนัดของตัวเอง ในขณะเดียวกันครู อาจารย์ก็ต้องปรับเปลี่ยนวิธีการสอน เพื่อสร้างบุคลากรที่นอกจากจะมีความรู้อย่างเชี่ยวชาญแล้ว ยังต้องรวมถึงทักษะ และมีสมรรถนะสูงอีกด้วย โดยการให้การศึกษาทุกระดับ ตั้งแต่ระดับประถม มัธยม อุดมศึกษา จะต้องปรับเปลี่ยนใหม่ โดยเฉพาะที่สำคัญก็คือ ครู ทั้งอาจารย์ในมหาวิทยาลัย ต้องปรับ Mind Set ของตนเองใหม่ว่า โลกเปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก การเรียนรู้เปลี่ยน การทำงานเปลี่ยน ครูจะสอนด้วยหลักสูตรอย่างเดิม โดยการเรียนการสอนแบบเดิม ก็จะไม่สามารถตอบโจทย์ได้ ซึ่งการเรียนการสอนแบบเดิมนั้นจะไม่เป็นการเตรียมลูกศิษย์ให้มีศักยภาพไว้สำหรับการเปลี่ยนแปลงที่อีก 4-5 ปีข้างหน้าเมื่อจบการศึกษาแล้วออกไปทำงาน ซึ่งข้อมูลจาก World Bank รายงานว่า 72% ของพนักงานจะตกงานเพราะจะถูกแทนที่ด้วย Automation ดังนั้น การปฏิรูปการศึกษาในรูปแบบใหม่ในศตวรรษที่ ๒๑ รวมถึงการเปลี่ยนโครงสร้างตลาดแรงงาน และบริบททางเศรษฐกิจที่เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว จะส่งผลให้การบริหารทรัพยากรมนุษย์จำเป็นต้องมีการปรับตัวตามไปด้วย เพื่อให้องค์กรสามารถเติบโตในบริบทใหม่ได้อย่างเข้มแข็ง และมีประสิทธิภาพที่มั่นคงและยั่งยืนตลอดไป (อุดม คชินทร, 2561, เว็บไซต์)

2. แผนการศึกษาแห่งชาติ 20 ปี

ในช่วงชีวิตของคนเรานั้น ตั้งแต่เกิดและเติบโตขึ้นมา ซึ่งแน่นอนว่า 1 ใน 3 ของชีวิต ล้วนอยู่ในช่วงของการศึกษาเล่าเรียน ดังนั้น การศึกษาจึงเป็นเหมือนดังชีวิตอนาคตของเขาวา จะเป็นคนรุ่นใหม่ที่มีคุณภาพได้อย่างไร

ถ้าให้กล่าวถึงควมามีคุณภาพ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560, เว็บไซต์) ที่ระบุในมาตรา 54 นั้น มีข้อความตอนหนึ่งระบุไว้ว่า การศึกษาทั้งปวง ต้องมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีวินัย ภูมิใจในชาติ มีความสามารถเชี่ยวชาญได้ตามความถนัดของตน และสามารถรับผิดชอบต่อการรอบรู้ ชุมชน สังคม และประเทศชาติ ดังนั้น แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 ที่กระทรวงศึกษาธิการ โดยสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ได้ดำเนินการวางกรอบแนวทางในการพัฒนาการศึกษา และการเรียนรู้ของพลเมืองทุกช่วงวัย เพื่อเป็นแผนที่นำทางให้ระบบการศึกษาไทย โดยมีวิสัยทัศน์กับคนไทยทุกคน ได้รับการศึกษาและเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพดำรงชีวิตอย่างมีความสุข สอดคล้องกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และการเปลี่ยนแปลงของโลกในศตวรรษที่ 21 ซึ่งเป้าหมายของหลักการหรือแนวคิดการจัดการศึกษามี 5 ประการ ได้แก่ การเข้าถึงโอกาสทางการศึกษา ความเท่าเทียมทางการศึกษา คุณภาพการศึกษา ความมีประสิทธิภาพ และการตอบโจทย์ในบริบทที่เปลี่ยนแปลง ดังนั้น การจัดการศึกษาในปัจจุบันจึงต้องปรับเปลี่ยนให้ตอบสนองกับทิศทางของการผลิต และพัฒนาแรงงานดังกล่าว เพื่อให้ได้ครูรุ่นใหม่ที่มีทั้งความรู้และทักษะที่จำเป็นต้องใช้ในการดำรงชีวิตท่ามกลางกระแสแห่งการเปลี่ยนแปลง อันประกอบไปด้วย 3R และ 8C ซึ่ง 3R ก็คือ การอ่านออก (Reading) การเขียนได้ (WRiting) และการคิดเลขเป็น (ARithmetic) และ 8C ก็คือ ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหา (Critical Thinking and Solving Problem) ทักษะในการสร้างสรรค์และนวัตกรรม (Creative and Innovation) ทักษะด้านความร่วมมือ การทำงานเป็นทีม และความร่วมมือ (Collaboration Teamwork and Leadership) ทักษะด้านความเข้าใจต่างวัฒนธรรมต่างกระบวนทัศน์ (Cross Cultural Understanding) ทักษะการสื่อสารสารสนเทศและรู้เท่าทันสื่อ (Communication, Information and media Literacy) ทักษะด้านคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร (Computing and media Literacy) ทักษะอาชีพและการเรียนรู้ (Career and Learning Self-reliance) และความมีเมตตา กรุณา วินัย คุณธรรม จริยธรรม (Compassion) เมื่อองค์ประกอบ 3Rs และ 8Cs ถูกจัดเรียงให้เป็น DNA ของคนไทยรุ่นใหม่ในศตวรรษที่ 21 ขึ้นตอนต่อไปก็คือ

การดำเนินงานตามแนวทางการจัดการศึกษา โดยแบ่งออกเป็น 4 ด้าน ดังนี้ คือ 1. ด้านการพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การวัดการประเมินผล และการผลิตกำลังคนเพื่อพัฒนาประเทศ 2. การผลิตและพัฒนาครูเก่ง ครูดี ครูมีคุณภาพ เข้าสู่ระบบการศึกษา 3. การพัฒนาระบบการบริหาร และการจัดการให้มีประสิทธิภาพ และ 4. การพัฒนาระบบทรัพยากร และการเงินเพื่อการศึกษา และเพื่อให้มองเห็นภาพรวมของทิศทางในการพัฒนาการศึกษาอย่างชัดเจน สิ่งสำคัญที่ตามมาคือ แนวและนโยบายการปฏิบัติงานให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ โดยได้กำหนดเป็นยุทธศาสตร์ ดังนี้ คือ ยุทธศาสตร์ที่ 1 ว่าด้วยเรื่องการจัดการศึกษาเพื่อความมั่นคงของสังคมและประเทศชาติ 2.การผลิตและพัฒนาากำลังคน การวิจัย และนวัตกรรมเพื่อสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ 3. การพัฒนาศักยภาพของคนทุกช่วงวัย และการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ 4. การสร้างโอกาส ความเสมอภาค และความเท่าเทียมทางการศึกษา 5. การจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และ 6. ยุทธศาสตร์การพัฒนาประสิทธิภาพของระบบการจัดการศึกษา โดยแบ่งระยะเวลาดำเนินการ ดังนี้ คือ ในระยะที่ 1 พ.ศ. 2560 - 2564 จัดทำกฎหมายสำคัญและขับเคลื่อนยุทธศาสตร์สู่หน่วยปฏิบัติ ระยะที่ 2 พ.ศ. 2565 - 2569 ดำเนินโครงการสำคัญเต็มตามแผนและพื้นที่ ระยะที่ 3 พ.ศ. 2570 - 2574 ปรับเปลี่ยนหรือเพิ่มลดกิจกรรม เพื่อตอบสนองเป้าหมาย ระยะที่ 4 พ.ศ. 2575 - 2579 ปรับทิศทางพัฒนาตามการเปลี่ยนแปลงของโลก

หากรากฐานของตึกที่แข็งแรง คือเสาเข็มที่แข็งแรง รากฐานของชีวิตที่มีความสุขย่อมต้องเกิดจากการศึกษาที่มีคุณภาพ อันจะส่งผลให้คนรุ่นใหม่เป็นรากฐานของการพัฒนาประเทศให้ก้าวไกลไปสู่อนาคต โดยเปลี่ยนผ่านประเทศไทย 4.0 ทั้งนี้ ต้องอาศัยความรู้ ความร่วมมือจากภาครัฐ ครู อาจารย์ ผู้เรียน ผู้ปกครอง ภาคเอกชนและชุมชน ในการส่งเสริมผู้เรียนให้เป็นพลเมืองที่มีคุณภาพ ซึ่งเป็นฟันเฟืองสำคัญในการปรับเปลี่ยนโครงสร้างทางเศรษฐกิจของประเทศไปสู่เศรษฐกิจที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม ซึ่งจะนำพาให้ประเทศไทยมุ่งสู่ความมั่งคั่ง มั่นคง และยั่งยืน ด้วยแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579

2.1 กรอบแนวคิดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

สิ่งที่ท้าทายในศตวรรษที่ 21 คือการเตรียมความพร้อมของผู้เรียนในการใช้ชีวิตท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นรอบตัวอย่างรวดเร็ว ครูผู้สอนควรให้ความสำคัญและเร่งการปรับปรุงหลักสูตร วิธีการสอน และเทคนิคการสอน เพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะที่จำเป็นในการออกไปใช้ชีวิตได้ในสังคม จากกรอบแนวคิดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 หรือ The Partnership for 21st Century Skills (ถนอมพร เลหาจรัสแสง, 2560) ซึ่งสามารถสรุปเป็นคุณลักษณะสำคัญ คุณลักษณะเด่นๆของการเรียน การสอนแนวใหม่ครอบคลุม 4 องค์ประกอบ เพื่อให้ผู้สอนได้นำไปเป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอน ดังนี้ คือ 1. วิธีการจัดการบรรยายลดลงและเรียนรู้มากขึ้น (Less Lecture Learn More Approach) โดยปกติแล้ววิธีการสอนที่ผู้สอนส่วนใหญ่ใช้ในการเรียนการสอนก็คือวิธีการบรรยาย โดยการให้ผู้เรียนท่องจำและทำความเข้าใจเนื้อหา โดยมีผู้สอนเป็นศูนย์กลาง หรือ Teacher Center อย่างไรก็ตามวิธีการสอนแบบบรรยายนั้น ไม่ใช่วิธีที่มีประสิทธิภาพเพียงวิธีเดียว อีกทั้งยังไม่เป็นวิธีที่ตอบสนองความแตกต่างของผู้เรียนแต่ละคนได้ หากผู้สอนใช้วิธีการบรรยายมากเกินไป อาจทำให้ผู้เรียนเบื่อ ขาดแรงจูงใจ และส่งผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนอีกด้วย การจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 จึงต้องเป็นวิธีการสอนที่ทันสมัย สนับสนุนให้ผู้เรียนเกิดความรู้ และความเข้าใจในสิ่งที่สามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง และสามารถต่อยอดความรู้ใหม่กับความรู้เดิมที่มีอยู่ได้ ดังนั้น ผู้สอนจำเป็นต้องเปลี่ยนบทบาท และรูปแบบการสอน จากการเป็นผู้รู้ไปเป็นผู้อำนวยความสะดวก หรือเป็นผู้สนับสนุน และสร้างแรงจูงใจให้กับผู้เรียน ลดการบรรยายลง ปรับเปลี่ยนการอธิบายเป็นการออกแบบการสอน การจัดเตรียมสิ่งแวดล้อม การจัดทรัพยากรการเรียนรู้ การบูรณาการกิจกรรมที่หลากหลาย รวมถึงการใช้สื่อการสอนใหม่เพื่อกระตุ้นความสนใจ และสร้างความกระตือรือร้นในการเรียน ให้ผู้เรียนรู้จักการคิด วิเคราะห์ สังเคราะห์ การวางแผน และการลงมือปฏิบัติ รู้จักบังคับความคิดเห็นและการทำงานร่วมกับผู้อื่น รวมถึงการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ในชีวิตจริงได้

คุณลักษณะที่ 2 คือ การจัดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (Student Centered Approach) ซึ่งเป็นการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางบนพื้นฐานความคิด 3 ประการ ได้แก่ ผู้เรียนทุกคนมีความแตกต่าง ผู้เรียนทุกคนสามารถเรียนรู้ได้ และการเรียนรู้เกิดขึ้นได้ทุกที่ ทุกเวลา

วิธีการจัดการเรียนรู้ในลักษณะนี้ จึงมุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ของตนเองมากขึ้น ก็คือ การให้ผู้เรียนมีโอกาสในการเลือกเนื้อหาในการเรียนรู้ ซึ่งผู้เรียนมีความสนใจ มีความเชื่อมโยงกับสิ่งแวดล้อมของตนเอง และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ นอกจากนี้ ยังเน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมมากกว่าการถ่ายทอดเนื้อหาเพียงอย่างเดียว ผู้สอนจะเป็นผู้ออกแบบกิจกรรม การมีส่วนร่วมในทุกๆด้าน ทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา สังคมและอารมณ์ โดยผู้เรียนจะมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อน ผู้สอนได้เรียนรู้อย่างกระตือรือร้นในการเคลื่อนไหวร่างกาย เรียนรู้สิ่งที่จำเป็นต่อการใช้ชีวิต นอกจากนี้ ยังเป็นวิธีการฝึกกระบวนการคิดทั้งในระดับพื้นฐานและในระดับสูง ครอบคลุมการวิเคราะห์ สังเคราะห์ ประเมินผล รวมทั้งการที่ผู้เรียนได้รับโอกาส นำความรู้ดังกล่าวไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ และคุณลักษณะที่ 3 ได้แก่ การใช้ IT ในการเรียนการสอน (IT-Interpreted Learning) การใช้ IT ในการจัดการเรียนการสอน ถือเป็นรูปแบบการเรียนรู้ที่สนับสนุนการเรียนการสอน ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ เพราะข้อได้เปรียบการยืดหยุ่นของการเข้าถึงเนื้อหาโดยปราศจากข้อจำกัดด้านเวลา และสถานที่ รวมถึงการจัดหาช่องทางในการพบปะ อภิปราย แลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นไม่ว่าจะเป็นผู้สอน ผู้เชี่ยวชาญอื่นๆ อย่างไรก็ดี ในทางปฏิบัติ ผู้สอนส่วนใหญ่ยังเชื่อว่า การใช้ IT ในการจัดการเรียนการสอนเป็นเรื่องที่แทบจะเป็นไปไม่ได้เลย โดยให้เหตุผลว่าผู้สอนส่วนใหญ่ จำเป็นต้องรับผิดชอบการสอนเนื้อหาเป็นจำนวนมาก ภายใต้อเวลาที่จำกัด ซึ่งสิ่งจำเป็นที่จะต้องปรับเปลี่ยน ก็คือ การมุ่งเน้นไปที่การเรียนการสอนที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์การเรียนรู้มากกว่าปริมาณของเนื้อหาของผู้สอน ที่ต้องสอนในเวลาที่มีจำกัด สิ่งสำคัญที่ผู้สอนต้องพิจารณาก็คือการเลือกเนื้อหาที่เป็นสาระสำคัญ หรือ Learn Content หรือแทนเนื้อหาที่ไม่ใช่แก่น หรือ Fat Content การเลือกหัวข้อของการเรียนให้เหมาะสมกับวิธีการเรียนการสอน ซึ่งอันที่จริงแล้ว การใช้ IT ในการจัดการเรียนการสอนนั้น จะสามารถสนับสนุนการเรียนการสอนในลักษณะที่กล่าวมาทั้งหมดได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพราะผู้สอนสามารถใช้ IT ซึ่งผู้สอนในปัจจุบันมีการเข้าถึงอยู่ตลอดเวลาในการจัดการเรียนการสอน การให้ผลป้อนกลับผู้เรียน รวมทั้งถ่ายทอดเนื้อหาให้ผู้เรียนรวมทั้งนำเสนอหรือถ่ายทอดเนื้อหา ให้ผู้เรียนศึกษาด้วยตนเอง และที่ต้องการให้ผู้เรียนเข้ามาศึกษา คิด

วิเคราะห์ทำความเข้าใจ เพื่อที่จะสร้างความรู้ภายในตนเอง ก่อนที่จะนำเสนอผลออกมาผ่านเครื่องมือต่างๆที่เป็น IT หรือไม่ใช่ IT ให้ผู้อื่นได้รับทราบ การจัดการเรียนการสอนการบูรณาการ IT จำเป็นต้องมีกรอบแบบการเรียนรู้โดยคำนึงถึงปัจจัยต่างๆครอบคลุมระดับการนำเอา IT มาใช้ในการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสม การเลือกหรือจัดรูปแบบ IT ให้เหมาะสมกับรูปแบบ การบูรณาการการเรียนรู้ที่เป็นระบบ รวมถึงการเตรียมการที่เกี่ยวข้อง เช่น การจัดสภาพการเรียนรู้ที่ใช้ IT เป็นต้น

คุณลักษณะข้อสุดท้าย คือ การประเมินตามสภาพจริง (Authentic Assessment) หมายถึง การวัดและประเมินผลของผู้เรียนในสภาพการเรียนที่สอดคล้องกับวิธีการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นจริง ผู้สอนส่วนใหญ่ยังใช้การทดสอบในรูปของข้อสอบเพื่อทดสอบความจำ ความเข้าใจจากผู้เรียน ซึ่งหากนำมาใช้กับวิธีการสอนแบบลดการบรรยายแบบผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง รวมทั้งนำ IT มาใช้ในการเรียนการสอน โดยมีได้มีการปรับเปลี่ยนให้เป็นการวัดและประเมินผลตามสภาพการเรียนรู้จริง ก็จะช่วยส่งผลให้ผู้เรียนขาดแรงจูงใจในการเรียนตามไปด้วย เพราะหน้าที่ของผู้เรียน คือการเรียนรู้ให้บรรลุวัตถุประสงค์ แต่หากเกณฑ์อยู่ในลักษณะข้อสอบที่วัดความรู้ของผู้เรียนเท่านั้น ผู้เรียนก็ไม่เกิดผลใดในการเรียนรู้อย่างมีส่วนร่วมกับผู้สอน และเพื่อนๆ รวมถึงการใช้ IT ในการเรียน ตัวอย่างการวัดการประเมินผลตามสภาพจริง เมื่อนำการจัดการเรียนการสอนแนวใหม่มาใช้ เช่น คณะกรรมการมีส่วนร่วมในการอภิปรายหรือแสดงความคิดเห็น คณะจากชิ้นงานหรือโครงการหรือการดำเนินกิจการต่างๆ ผ่านการใช้ IT เช่นการสืบค้นและสรุปเนื้อหาผ่าน IT อันที่จริง เมื่อโลกได้ก้าวเข้าสู่ศตวรรษที่ 21 มาได้ระยะหนึ่งแล้ว แต่การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ยังคงถือว่าเป็นเรื่องใหม่ ซึ่งนักการศึกษาทั่วโลกยังคงให้ความสนใจ อย่างไรก็ตามสิ่งที่สำคัญมากที่สุดที่จะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงดังกล่าว ก็คือความพร้อมของผู้สอนและผู้เรียน และความจำเป็นเร่งด่วนคงหนีไม่พ้นการเตรียมความพร้อมให้กับผู้สอน รวมถึงให้ผู้สอนทบทวนหลักสูตรหลักการ ทฤษฎี รูปแบบ วิธีการสอน และการเรียนรู้ที่ได้ทำอยู่ และมีแผนที่จะทำในอนาคตต่อไป ให้เป็นไปในทิศทางเดียวกันกับเป้าหมายของทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 อย่างชัดเจน เกิดผลเป็นรูปธรรมต่อไป

2.2 ลักษณะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21

การใช้ชีวิตในศตวรรษที่ 21 นั้น นอกจากจะต้องมีความรู้พื้นฐานแล้ว ยังต้องมีทักษะในด้านการคิด และการสื่อสารในระดับสากล รวมถึงทักษะการจัดการ ข้อมูลสารสนเทศ และการเรียนรู้ผ่านเทคโนโลยีต่างๆ ดังนั้น เพื่อให้ผู้เรียนมีความพร้อมในการใช้ชีวิตและทักษะการทำงาน จึงจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนรูปแบบการเรียนการสอน โดยส่วนหนึ่งทำให้ผู้สอนและผู้เรียนเองเข้าใจถึงการปรับเปลี่ยนวิธีการสอน และการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป ผู้เรียนในยุคศตวรรษที่ 21 เรียกว่า ผู้เรียนในยุคเจนเนิร์ท หรือยุคทวินี (ถนอมพร เลหาจรัสแสง, 2560, เว็บไซต์) หมายถึง ผู้เรียนที่เกิดในช่วงปี ค.ศ. 1995 หรือ ปี พ.ศ. 2538 จนถึงปัจจุบัน ผู้เรียนกลุ่มนี้คือ ผู้เรียนยุคแห่งอนาคต ซึ่งได้รับการมองว่ามีการใช้ชีวิตที่แตกต่างจากยุคที่ผ่านมา อย่างค่อนข้างชัดเจน เพราะผู้เรียนที่เกิดมาพร้อมกับยุคที่มีคอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต และเครื่องมือสื่อสารต่างๆ ได้เข้ามาในชีวิตประจำวันอย่างแยกไม่ออก การใช้งานเครื่องมืออุปกรณ์ในยุคเจนเนิร์ทถือเป็นเรื่องปกติ และที่สำคัญคือผู้เรียนในยุคนี้ชอบทำงานเป็นทีม แต่จะจำกัดเฉพาะในเรื่องที่ตนเองสนใจ จนเกิดสโลแกนที่ผู้เรียนในยุคนี้ว่า I, Me first, I-Pod, Myself, My own needs ซึ่งในแต่ละคำจะสะท้อนให้เห็นถึงการมองความต้องการ มองความจำเป็นของตนเองเป็นสำคัญ ในด้านที่เกี่ยวกับการเรียนรู้ นั้น ผู้เรียนในยุคนี้มักให้ความสำคัญกับการเรียนรู้จากเครือข่าย หรือจากชุมชนคนรอบตัว และชุมชนแบบ Online มากกว่าผู้สอนในชั้นเรียน ส่งผลให้เด็กในยุคเจนเนิร์ท มีคุณลักษณะเด่นที่แตกต่างในเด็กยุคก่อนๆ 8 ประการ ดังนี้ คือ 1.ความรับผิดชอบและพึ่งพาตนเองในการเรียนรู้ (Autonomous Learning) คือ ความสามารถของผู้เรียนในการวางแผนและการตั้งเป้าหมายในการเรียนรู้ รวมถึงการไปถึงเป้าหมายนั้นอย่างยืดหยุ่น ตลอดจนการมีวินัยในการเรียนรู้ของตนเอง โดยไม่ต้องมีผู้ใดมาบังคับ ทักษะนี้ถือว่ามีความสำคัญและเป็นที่ต้องการ การปลูกฝังไม่เพียงแต่จากผู้สอน จากระบบการศึกษา หรือจากสังคมเท่านั้น หากยังต้องอาศัยสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการปลูกฝังจากครอบครัว เป็นสิ่งสำคัญ 2.ทักษะด้านการคิด (Thinking Skills) การที่ผู้เรียนสามารถพัฒนาหรือได้รับการฝึกฝนทักษะการคิดอย่างมีระบบ ส่งผลให้การคิดมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น การฝึกฝนทักษะด้านการคิดนั้นประกอบไปด้วยการคิดในหลาย

ลักษณะ แต่ที่สำคัญสำหรับผู้เรียนในยุคเจนเนิร์ท ได้แก่การพัฒนาทักษะ การคิดอย่างสร้างสรรค์ การคิดวิเคราะห์ การคิดไตร่ตรอง รวมทั้งทักษะการคิดแก้ไขปัญหา 3.ทักษะในการทำงานร่วมกับผู้อื่นอย่างมีประสิทธิภาพ (Effective Collaboration) หมายถึง การที่ผู้เรียนมีความสามารถในการทำงานกับผู้อื่นได้เป็นอย่างดี มีทักษะของการเป็นผู้นำ ผู้ตามที่ดี สามารถสื่อสารกับผู้อื่นในการดำเนินงานได้ เช่น การมอบหมายงาน การถ่ายทอดความรู้ ประสบการณ์ เป้าหมายร่วมกัน ให้กับผู้ร่วมงานอื่นๆ ได้ รวมทั้งการเป็นผู้ฟังและผู้ร่วมปฏิบัติงานที่ดี โดยผู้เรียนควรได้รับการฝึกให้มีทักษะในการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม (Collaborative Learning) โดยทักษะที่ต้องมุ่งเน้น ได้แก่ ทักษะพื้นฐานในการสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ 4.ทักษะในการสืบเสาะค้นหา (Enquirers) หมายถึง การที่ผู้เรียนชอบที่จะศึกษาค้นคว้าสิ่งต่างๆ เพื่อพิสูจน์สมมติฐานของตน โดยสังเกต เปรียบเทียบความเหมือนความแตกต่าง รวมทั้งสืบค้นเพื่อการศึกษาข้อมูลความรู้ สารสนเทศที่มีอยู่อย่างมากมายทั้งในปัจจุบันและในอนาคต ครอบคลุมถึงการที่ผู้เรียนจะต้องมีทักษะในการเลือกสรรคัดกรอง เพื่อให้ได้ข้อมูลสารสนเทศที่ต้องการ ได้อย่างเที่ยงตรง รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ 5.ความกระตือรือร้น (Active Learners) หมายถึง การที่ผู้เรียนจะต้องเป็นผู้เรียนที่มีลักษณะเชิงรุก ไม่ควรเป็นผู้ฟังที่ดีในชั้นเรียน หรือการเรียน On time ผู้เรียนเชิงรุก หมายถึง การที่ผู้เรียนจะต้องเป็นผู้ร่วมมือที่ดีของผู้เชี่ยวชาญ ในการเรียนรู้ด้วยตนเอง สำหรับการเรียนจากผู้เชี่ยวชาญนั้น ผู้เรียนควรให้การใส่ใจในการเรียนรู้ ศึกษาเนื้อหา การตอบคำถามในบริบทที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ที่มีความหมาย รวมทั้งฝึกฝนทักษะในด้านการแสดงออก หรือแสดงความคิดเห็นอย่างเหมาะสมและถูกกาลเทศะ 6.ทักษะพื้นฐานทางด้านไอซีที (ICT Skills) ในที่นี้ไม่ได้หมายถึงเฉพาะผู้เรียนที่มีทักษะพื้นฐานทางด้านการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์เท่านั้น แต่รวมถึงการที่ผู้เรียนสามารถดูแลรักษาเครื่องมือและระบบต่างๆ ได้ในระดับพื้นฐาน รวมทั้งการที่ผู้เรียนสามารถใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์และสื่อสารโทรคมนาคมและการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ครอบคลุมทักษะในการสืบค้น ทักษะการใช้เครื่องมือติดต่อสื่อสารผ่าน ICT และทักษะการเลือกใช้ Software อย่างเหมาะสม 7.ทักษะในด้านการใช้ภาษาสากล (Second Language Skills) คือการพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะความรู้และความสามารถในการใช้ภาษาที่

สองในระดับที่สามารถติดต่อสื่อสารกับผู้อื่นได้เป็นอย่างดี ภาษาสากลสำหรับสังคมไทยที่สำคัญที่สุด คือ ภาษาอังกฤษ เพราะถือเป็นภาษาสากลที่ได้รับการนำไปใช้อย่างแพร่หลายในโลกอินเทอร์เน็ต ดังนั้น การเตรียมความพร้อมของผู้เรียนในยุคสมัยหน้านี้ ควรมีการเตรียมพร้อมผู้เรียนในด้านภาษาอังกฤษด้วยเช่นกัน และ 8. คือ ความสนใจในนวัตกรรมความตระหนักถึงความเป็นไปในโลก (Engage with Cultures and World) หมายถึงการปลูกฝังให้ผู้เรียนเป็นผู้ที่ใส่ใจและเห็นคุณค่าในวัฒนธรรมของตนเองอย่างน้อยในระดับที่เพียงพอที่จะทำให้รู้จักตนเอง รู้จักประวัติศาสตร์ของตนเอง และสังคมที่อาศัยอยู่ เพื่อจะได้สามารถเปรียบเทียบกับความเหมือนหรือความแตกต่างกับสังคมหรือโลกรอบตนเองได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในยุคแห่งโลกาภิวัตน์ (Globalization) ที่การเชื่อมต่อบนโลกสามารถเกิดขึ้นได้ภายในพริบตา ความแตกต่างทางวัฒนธรรมนับวันจะลดน้อยลงทุกที การที่พลเมืองในสังคมสามารถคงไว้ซึ่งวัฒนธรรมอันดีของตนเองไว้ได้ ในขณะที่เดียวกันก็สามารถเปิดรับวัฒนธรรมทางที่ดีของโลกภายนอกได้ ก็จะทำให้สังคมนั้นมีความได้เปรียบเหนือสังคมที่ไม่รู้จักคุณค่าในวัฒนธรรมของตนเอง คุณลักษณะทั้ง 8 ประการของผู้เรียนในยุคเจนเนอเรชันหรือทวินนี้ เป็นคุณลักษณะสำคัญต่อการเรียนรู้ในสิ่งแวดล้อมในศตวรรษที่ 21 ซึ่งนอกจากตัวผู้เรียนเองแล้ว ผู้สอน ผู้เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษา ครอบครัวยุคใหม่ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ควรหันมาให้ความสำคัญของคุณลักษณะดังกล่าว เพื่อร่วมกันเตรียมความพร้อมสำหรับผู้เรียนในยุคศตวรรษที่ 21

2.3 ครูไทยในอนาคตและครูในศตวรรษที่ 21

ครูคือบุคคลที่จะส่งเสริมและสร้างสรรค์การเรียนรู้ของนักเรียนให้มีคุณภาพ โดยในศตวรรษที่ 21 เป็นช่วงเวลาที่จจะรับรู้ข้อมูลข่าวสารที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วจากการเข้ามาของสื่อสังคม Online ทำให้ครูกลายเป็นอาชีพที่ต้องเร่งปรับตัวให้รองรับกับการเรียนรู้ของเด็กทั้งในระบบการศึกษาและนอกระบบการศึกษา การปรับตัวของครูไทยในศตวรรษที่ 21 จึงเป็นการท้าทายต่อครู และการปฏิรูปการศึกษาอย่างมาก และเป็นประเด็นในการประชุมวิชาการ การอภิวัฒน์การเรียนรู้สู่จุดเปลี่ยนของประเทศไทย เพื่อให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องได้ร่วมกันแลกเปลี่ยนประสบการณ์ (สมุน อมรวิวัฒน์, 2557, เว็บไซต์) “กล่าวว่า ไม่มีครูไทยคนใดที่ไม่มีอะไรดี ครูไทยทุกคนมีดีอยู่ในตัวของตัวเอง ขอให้ค้นคว้าท่านมีอะไรบ้าง แต่อย่า

อวดดี ท่านมีดีแล้วก็พยายามส่งสมความดีที่ท่านมีให้มากขึ้น และเผื่อแผ่ไปยังลูกศิษย์ของท่าน” กระบวนการพัฒนาครู เพื่อให้ครูแต่ละคนเป็นบุคลากรที่มีคุณภาพและมีศักยภาพ แม้จะอยู่ภายใต้กระบวนการที่ครูต้องปรับตัวอย่างรวดเร็ว แต่ก็ยังต้องเป็นกระบวนการพัฒนาภายใต้แนวคิดที่เป็นหัวใจหลักของความเป็นครู นั่นคือ การเป็นครูเพื่อศิษย์ที่มีเป้าหมายในการเป็นครู เพื่อสอนลูกศิษย์ให้มีคุณภาพ (ไพฑูริย์ สินลารัตน์, 2557) แนวทางในการพัฒนาครู เพื่อยกระดับมาตรฐานวิชาชีพครู โดยเฉพาะครูต้องเร่งปรับตัวให้ทันต่อโลกข้อมูลข่าวสารในปัจจุบัน โดยแนวทางในการพัฒนาครูควรผ่านองค์ประกอบ 3 องค์ประกอบ ได้แก่ การผลิตครูที่ต้องมีกระบวนการให้ได้บุคลากรที่มีคุณภาพ การพัฒนาครู จากครูที่มีอยู่ในปัจจุบัน ซึ่งต้องปรับตัวเข้าสู่ยุคปัจจุบัน และการใช้ครูให้สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งหลักการสอนในศตวรรษที่ 21 นี้ อย่างน้อยต้องมี 7 ประการด้วยกันคือการเรียนจากของจริง เรียนจากปัญหา เป็นการนำสิ่งที่เกิดขึ้นมาสอน รู้จักการทบทวนวิจัยค้นคว้า รู้จักการทำโครงการสร้างผลงานออกมาให้ได้สามารถวิเคราะห์วิจารณ์ได้ เพื่อให้แน่ใจว่าสิ่งที่ทำทั้ง 7 ประการ คล้ายคลึงกัน ต้องเริ่มจากการกำหนดจุดมุ่งหมาย แล้วจะดำเนินการให้ได้ตามจุดมุ่งหมายอย่างไร แสวงหาความรู้ด้วยกัน และประมวลผลว่าสิ่งที่ทำได้นั้นเหมาะสมหรือไม่ และยังสามารถวิเคราะห์ได้ว่าสิ่งที่ได้นั้นนำไปใช้ประโยชน์ได้มากน้อยแค่ไหน และสามารถประเมินผลได้ ถ้าเรียนแบบนี้จนจบกระบวนการ ผู้เรียนจะได้รับสิ่งใหม่ๆ สิ่งที่ค้นหาด้วยตัวเอง ไม่ใช่ครูเป็นผู้ทำให้ (ศิริพันธ์ กิตติธนานิธิกุล, 2557, เว็บไซต์) ได้มองเห็นแนวทางที่จะทำให้การยกระดับของครูที่แท้จริงให้เป็นครูที่มีคุณภาพอาจจะทำได้ด้วยการเริ่มจากการกำหนดลักษณะของครูที่มีคุณภาพ เป็นการกำหนดกรอบแนวคิด กำหนดหลักการ วิสัยทัศน์ ยุทธศาสตร์ และออกเป็นมาตรการใช้ในการยกระดับครู “ครูจริงๆแล้ว คือครูสอนนักเรียนสอนเด็ก ไม่ใช่ให้แค่รู้ว่รู้แต่ในเนื้อหาวิชา แต่ต้องสอนให้เด็กรู้และสามารถใช้ชีวิตได้ ถึงจะต้องสอนเนื้อหาวิชาก็ตามแต่ต้องเป็นครูที่พร้อมจะเป็นที่ปรึกษาและเป็นมากกว่าครูสำหรับเด็ก” ครูไทยในศตวรรษที่ 21 ถือเป็นภารกิจที่ท้าทายอย่างมากต่อวิชาชีพครู และเป้าหมายต่อการทำงานของกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งถือว่าจากนี้ไปตั้งแต่กระบวนการผลิตครู การพัฒนาครู และการใช้ครูอย่างเหมาะสมเต็มประสิทธิภาพ จะเป็นสิ่งที่ต้องทำ

อย่างเร่งด่วนทันที ท่ามกลางกระบวนการรับรู้ของเยาวชนที่เคลื่อนไหวไปอย่างรวดเร็วในปัจจุบัน

จากผลสำรวจของครู เนื่องในวันครูแห่งชาติ ปี 2555 ทำให้ทราบปัจจัยที่เป็นอุปสรรคของการทำหน้าที่ครูซึ่งมีอยู่หลายด้าน ดังนี้ คือ 1. ภาระงานอื่นๆ นอกเหนือจากการสอน จะทำให้ครูมีเวลาเตรียมการสอน และมีสมาธิในการสอนน้อยลง 2. จำนวนครูไม่เพียงพอสอนไม่ตรงคุณวุฒิที่จบการศึกษามา การกำหนดอัตราไม่เหมาะสม ส่งผลกระทบอย่างมากต่อประสิทธิภาพการสอนของครู 3. การขาดทักษะทางด้าน ICT ในการใช้เทคโนโลยีใหม่ๆ มีครูจำนวนมากขาดทักษะในด้านนี้ จึงทำให้รับข้อมูลหรือมีแหล่งข้อมูลค้นคว้าน้อยกว่าที่ควรจะเป็น 4. ครูรุ่นใหม่ขาดความเชี่ยวชาญในการสอนทั้งทางด้านวิชาการ และลักษณะของการเป็นครู ความเอาใจใส่ต่อเด็กน้อยลง 5. ครูสอนหนักส่งผลให้เด็กต้องใช้เวลาเรียนในห้องเรียนมากขึ้น ซึ่งจะเห็นได้จากผลสำรวจของยูเนสโกพบว่า เด็กไทยใช้เวลาเรียนในห้องเรียนเฉลี่ยมากกว่าประเทศเพื่อนบ้าน 6. ครูขาดอิสระในการจัดการ ครูยังคงต้องปฏิบัติตามนโยบายต้นสังกัด ซึ่งนโยบายเหล่านั้นไม่ได้ถูกต้องหรือดีเสมอไป ซึ่งผู้ที่ได้ชื่อว่าครูเป็นบุคคลสำคัญยิ่งต่อภารกิจในการพัฒนาเยาวชนของชาติ นอกจากครูต้องมีจิตวิญญาณของความเป็นครูแล้ว ครูยังต้องพัฒนาศิษย์ให้มีทักษะในการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ด้วย ดังนั้น ครูจึงจำเป็นต้องปรับตัว และพัฒนานตนเองอยู่เสมอ ซึ่งสิ่งที่ครูไทยในศตวรรษที่ 21 จำเป็นจะต้องมีทักษะ ดังนี้ คือ ทักษะในการตั้งคำถาม ทักษะในการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะ ทักษะในการคัดเลือกความรู้ ทักษะในการประเมินผลตามสภาพจริงในการเรียนการสอนสมัยใหม่ ทักษะการสอนคิด ทักษะการบูรณาการการสอน ทักษะการประเมินผล การมีจิตวิญญาณของความเป็นครู ครูต้องเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ อยู่เสมอ ต้องเปิดใจรับการเปลี่ยนแปลง ครูต้องเป็นแบบอย่างด้านคุณธรรมและจริยธรรม เป็นที่ปรึกษาที่ดีให้นักเรียน ครูต้องมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ครูต้องทำตนให้เป็นที่รักของศิษย์ และเป็นครูที่ต้องยึดหลักของความพอเพียง นอกจากนี้ครูยังต้องปรับเปลี่ยนวิธีการสอนและพัฒนาทักษะที่จำเป็นสำหรับการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของตนเอง ดังที่ รองศาสตราจารย์ ดร. ฤณอมพร เลาหจรัสแสง (2560, เว็บไซต์) ได้เสนอทักษะที่สำคัญในอนาคต 8 ประการ ที่เรียกว่า C-TEACHER และสิ่งที่สำคัญที่สุดก็คือ ปัญหา อุปสรรคต่างๆ ที่ขัดขวางการพัฒนาครู และการ

เรียนการสอนต้องได้รับการแก้ไขปัญหาก็ถูกจุดและครอบคลุม ครูต้องมีการพัฒนาตนเอง ซึ่งต้องอาศัยความตระหนักและความร่วมมือจากทุกภาคส่วน รวมถึงการเปิดใจรับสิ่งใหม่และการปรับตัวของครูด้วย

2.4 ความต้องการทักษะของตลาดแรงงานในยุค 4.0

ตลาดแรงงานในยุคไทยแลนด์ 4.0 ต้องการแรงงานที่มีทักษะในการทำงานด้านต่างๆ (สิทธิ สุโกศล, 2561, เว็บไซต์) โดยได้รับความร่วมมือจากทุกภาคส่วน เช่น กระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงศึกษาธิการ ฝ่ายผลิตสภาอุตสาหกรรม สมาคม องค์กรเอกชนต่างๆ ที่จะเป็นคนกำหนดทิศทาง ซึ่งประเทศไทยมีความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาฝีมือแรงงาน เพื่อมุ่งไปสู่ไทยแลนด์ 4.0 ในเรื่องของอิเล็กทรอนิกส์ อุตสาหกรรมท่องเที่ยว การแปรรูปสินค้าทางเกษตร อุตสาหกรรมทางยานยนต์ เพื่อให้การผลิตมีความคล่องตัว ลดความสูญเสียให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ซึ่งการมาถึงของเทคโนโลยีใหม่ทั้งหุ่นยนต์หรือระบบอัตโนมัติไม่ใช่เรื่องใหม่ แต่จะอย่างไรที่แรงงานแห่งอนาคตจะฝึกควบคุมและทำงานร่วมกับระบบอัตโนมัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ (เสาวณี จันทะพงษ์และ กัมพล พรพัฒน์ไพศาลกุล, 2562, เว็บไซต์) คำตอบคือการพัฒนาระดับทักษะแรงงานที่เน้นการเรียนรู้ไม่สิ้นสุด (Lifelong Learning) ในสาขาที่จำเป็นต่ออาชีพในอนาคต ความรู้พื้นฐานเพื่อการจ้างงาน (Employability Skills) และการสร้างนวัตกรรมใหม่ๆ ให้เกิดขึ้น โดยเราจะไปถึงเป้าหมายดังกล่าวได้ด้วยแนวทางต่อไปนี้ คือ 1. ภาคเอกชนควรร่วมกันกับภาครัฐลงทุนด้านการพัฒนาแรงงาน โดยเฉพาะการออกแบบหลักสูตรที่สนองตอบต่ออุปสงค์ที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เหมือนเช่นในเยอรมนีและสิงคโปร์ และขยายบทบาทการจัดฝึกอบรมของกรมพัฒนาฝีมือแรงงานให้ครอบคลุมมากขึ้นโดยรวมถึงกลุ่มแรงงานของธุรกิจขนาดเล็กและแรงงานนอกระบบ 2. การเชื่อมโยงทักษะแรงงานความต้องการในอนาคตกับระบบการศึกษาไทยให้มากขึ้น โดยเฉพาะทักษะด้านการคิดวิเคราะห์และการคิดเชิงนวัตกรรมและทักษะความคิดเชิงสร้างสรรค์และความคิดริเริ่ม และ 3. ควรมีกลไกไตรภาคีระหว่าง รัฐ เอกชน และแรงงาน ร่วมกันพัฒนาทักษะคนไทยเพื่อให้เป็นปัจจัยผลักดันให้เกิดการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคมได้อย่างเต็มที่ และสิ่งที่สำคัญก็คือ อยากรให้เยาวชนคนไทยยึดพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิ

พลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร รัชกาลที่ 9 ก็คือขอให้เรามีความเป็นช่าง เป็นคนที่มีความรู้ในเรื่องทักษะ เก่ง และชำนาญในด้านใดด้านหนึ่ง เราก็จะมีงานทำสามารถสร้างรายได้ และเป็นที่ต้องการของสังคม

ประเทศไทยอยู่ในจุดที่เรียกว่ามีผลกระทบ และความเสียอยู่พอสมควร ทุกคนไม่มีทักษะที่จะปรับตัวเองได้ ไม่เหมือนกับประเทศมาเลเซียที่มีการพัฒนาปรับตัวได้อย่างมาก (สมเกียรติ ตั้งกิจวานิชย์, 2560, เว็บไซต์) ซึ่งงานที่จะอยู่รอดและมีรายได้ดีก็คืองานที่คอมพิวเตอร์ทำแทนได้ยาก เช่น ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ซึ่งคอมพิวเตอร์ยังทำความคิดริเริ่มสร้างสรรค์แบบสร้างสรรค์จริงๆ ยังไม่ได้ดีเท่าักกับคน และงานที่ต้องใช้ความสามารถทางด้านสังคม ต้องติดต่อสื่อสารกับคน ต้องโน้มน้าวใจคนในด้านต่างๆ ซึ่งคอมพิวเตอร์ยังทำแทนคนไม่ได้ และที่สำคัญต้องเป็นคนที่มีทักษะการเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่อง ซึ่งคนเราไม่ได้ทำงานได้เพียงอย่างเดียวไปตลอดชีวิต อาจจะต้องเปลี่ยนงานอย่างน้อย 5-6 ครั้ง และการเปลี่ยนงานไม่ได้แปลว่าเปลี่ยนที่ทำงาน แต่เป็นการเปลี่ยนงานที่ทำได้ไปเลย เพราะฉะนั้น แต่ละคนต้องมีทักษะ สามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเองได้อย่างต่อเนื่อง โดยงานที่จะเป็นที่ต้องการในอนาคต ก็คืองานด้านการวิเคราะห์ข้อมูลขนาดใหญ่ ต่อไปการเก็บข้อมูลจะเก็บข้อมูลทางเซ็นเซอร์ต่างๆ ซึ่งมีข้อมูลการขายต่างๆ มากมาย แต่ในปัจจุบันยังขาดคนวิเคราะห์ข้อมูล ยังขาดนักพัฒนาซอฟต์แวร์ นักประชาสัมพันธ์ นักการตลาด ซึ่งคอมพิวเตอร์ยังไม่สามารถทำแทนได้ เพราะฉะนั้นงานในลักษณะนี้จะเป็นที่ต้องการเพิ่มมากขึ้น แรงงานประชาชนทุกคนจะต้องตระหนักว่า ต่อไปนี้คอมพิวเตอร์จะมีบทบาทมาแทนคนในจังหวะที่มันเร็วขึ้นเรื่อยๆ เราจึงต้องเตรียมยอมรับว่า โลกที่เราเห็นในอนาคต ไม่เหมือนโลกที่เราเห็นในอดีต จะไม่มีงานที่มันคงตลอดไป จะไม่มีการรับประกันงานตลอดชีวิต แม้ไม่แต่งงานแต่ก็ต้องเปลี่ยนวิธีการทำงาน เช่นมีเทคโนโลยีใหม่ๆ เข้ามา ก็ต้องใช้เทคโนโลยีเหล่านั้นเสริมการทำงานของตนให้เป็น เพราะฉะนั้น จุดสำคัญของประเทศไทยและเป็นโจทย์ที่ประเทศไทยเป็นจุดอ่อนอยู่ตลอดเวลา ก็คือคุณภาพการศึกษาของเรา ตั้งแต่การศึกษาในระดับประถม ไปถึงระดับอุดมศึกษาที่ยังไม่เข้มแข็งเท่าที่ควร จุดนี้เป็นจุดที่ถ้ารัฐบาลไม่รีบแก้ไขให้คุณภาพการศึกษาดีขึ้น ประชาชนคนไทยในอนาคตจะเดือดร้อนจากการถูกคอมพิวเตอร์ เทคโนโลยีเข้ามาทดแทนงานที่เราทำ นี่คือการอยู่รอดได้ต่อไปในอนาคต

ในสาขาอาชีพแห่งอนาคต การจะเป็นผู้ชำนาญเป็นผู้เชี่ยวชาญนอกจากจะต้องมีความรู้ในเรื่องของเทคโนโลยี การมีความคิดสร้างสรรค์แล้ว (วิริยะ ฤาชัยพาณิชย์, 2560, เว็บไซต์) ยังจะต้องมีทักษะความเก่งอยู่ 4 ด้าน ด้วยกัน คือ ต้องเก่งการเรียนรู้ ต้องเรียนรู้ในเรื่องที่ตนเองสนใจ ไม่ใช่เรียนไปตามหลักสูตร ต้องเรียนเรื่องที่ตนเองมีความหวัง แล้วสร้างความรู้ของตนเองให้ได้ เก่งที่ 2 คือ การเก่งงาน เก่งในการทำงานร่วมกับผู้อื่น เก่งในเรื่องของการนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้ในการทำงาน และเก่งในการนำเสนอ การพูดให้คนเข้าใจได้ เก่งที่ 3 คือ การเก่งคิด ต้องคิดเป็นโลกในยุคนี้ต้องการนวัตกรรม ทุกองค์กรต้องการนักคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และสุดท้ายคือ การเก่งชีวิต คือเรื่องง่ายๆ ที่ทุกคนควรมีแต่ไม่มี เช่น ความอดทน ซึ่งในปัจจุบันนี้เด็กไทยจะใจร้อนมาก อยากมีเงิน อยากร่ำรวยเร็วๆ แต่ความยิ่งใหญ่ไม่ได้มาง่ายๆ อย่างรวดเร็ว มันต้องใช้เวลา ใช้ความอดทน คนไทยจึงต้องฝึกในเรื่องของความอดทนให้มากยิ่งขึ้น และอีกสิ่งหนึ่งที่สำคัญมากก็คือ เรื่องความรับผิดชอบ คนไทยสามารถหาคนเก่งได้แต่หาคนที่มีความรับผิดชอบได้ยาก และสิ่งสุดท้ายที่มีความสำคัญมากอีกเช่นกันก็คือ เวลา เวลาเป็นสิ่งที่มีความค่ามากที่สุดสำหรับพวกเราทุกคน เวลาเป็นต้นทุนที่ได้มาฟรี เราเลือกเกิดไม่ได้แต่เราเลือกจะเป็นใครก็ได้ เพราะเรามีเวลา เพราะฉะนั้น เราควรต้องหาเป้าหมายของตนเองให้ชัดเจนและเรียนรู้ เราจะสามารถประสบความสำเร็จได้

3. บทสรุป

ความต้องการทักษะของตลาดแรงงานในยุค 4.0 นี้ ผู้สอนและผู้เรียนต่างต้องปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงที่ปรับเปลี่ยนไปอย่างรวดเร็ว ประเทศไทยจึงต้องปฏิรูปการศึกษา ปฏิรูปประเทศ ต้องปรับเปลี่ยนการศึกษาให้สอดคล้องและตอบสนองกับทิศทางของการผลิต และการพัฒนาแรงงาน เพื่อให้ได้ครูรุ่นใหม่ที่มีทั้งความรู้และทักษะที่จำเป็นต้องใช้ในการดำรงชีวิต ผู้สอนต้องปรับเปลี่ยนรูปแบบวิธีการสอน หลักสูตร เพื่อพัฒนาทั้งการเรียนการสอนของผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยเฉพาะผู้สอนต้องเร่งพัฒนาตนเองให้เป็น C-TEACHER ตามแผนการศึกษาแห่งชาติ 20 ปี เพื่อเตรียมความพร้อมให้กับผู้เรียนในอนาคตตามความต้องการทักษะของตลาดแรงงานในยุค 4.0 เพราะคนคือหัวใจสำคัญในการขับเคลื่อนขององค์กร ทุกๆ องค์กรจึง

ต้องปรับเปลี่ยนในช่วงเวลาของการเปลี่ยนผ่านสู่ยุค 4.0 นี้ และที่สำคัญที่สุด ก็คือวิสัยทัศน์ขององค์กรที่ต้องปรับตัวให้สอดคล้องกับเทคโนโลยี นวัตกรรม และความคิดสร้างสรรค์ เพื่อให้สอดคล้องกับกระแสโลกและทิศทางการดำเนินงานขององค์กรให้เติบโตได้อย่างมั่นคงและยั่งยืน และมีประสิทธิภาพในการทำงานตามเป้าหมายขององค์กร ซึ่งจะส่งผลต่อเป้าหมายของสังคมและส่งผลต่อประเทศชาติต่อไป

4. เอกสารอ้างอิง

ถนอมพร เลหาจรัสแสง.(2560, มีนาคม). **กรอบแนวคิด**

การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21. จาก

<https://www.youtube.com/watch?v=S1YuNqSIGku>

ถนอมพร เลหาจรัสแสง. (2560, มีนาคม). **ลักษณะของ**

ผู้เรียนในศตวรรษที่ 21. จาก

<https://www.youtube.com/watch?v=ElhoNcfzsmV>

วิจารณ์ พานิช. (2555, กันยายน). **การเรียนรู้ในศตวรรษที่**

21. จาก

<https://www.youtube.com/watch?v=tE32HERIE4>.

วิริยะ ฤาชัยพาณิชย์. (2560, มิถุนายน). **สาขาอาชีพแห่ง**

อนาคต. จาก

<https://www.youtube.com/watch?v=u9cW8SrtGZc>
<https://www.youtube.com/watch?v=mSXqAPfh480>

สมเกียรติ ตั้งกิจวานิชย์.(2560, พฤศจิกายน). **คิดยกกำลัง**

สอง : ทักษะสำหรับโลก. จาก

<https://www.youtube.com/watch?v=qWTPnIOYcrY>.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ.

(2560, เมษายน). **แผนการศึกษาแห่งชาติ 20**

ปี สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. จาก

https://www.youtube.com/watch?v=17PMbXP_928

สิทธิ ศุภกุล. (2560, พฤศจิกายน). **ตลาดแรงงานยุค 4.0**

ต้องการแรงงานที่มีทักษะในการทำงาน.

สุนน อมรวิวัฒน์, ไพฑูรย์ สีนารัตน์,ศิริธัญย์ กิตติธนานิธิกุล.

(2557, มิถุนายน). **ครูไทยในศตวรรษที่ 21.** จาก

<https://www.youtube.com/watch?v=PerbqO040Qc>

เสาวณี จันทะพงษ์ และ กัมพล พรพัฒน์ไพศาลกุล

(2562, กุมภาพันธ์). **การยกระดับทักษะแรงงาน**

ไทย: โจทย์ใหญ่ในยุคเทคโนโลยีเปลี่ยนโลก.

ค้นเมื่อ 20 กุมภาพันธ์ 2562, จาก

https://www.bot.or.th/Thai/ResearchAndPublications/articles/Pages/Article_20Feb2019.aspx

อุดม คชินทร. (2561, กันยายน 11). **รัฐมนตรีช่วยว่าการ**

กระทรวงศึกษาธิการย้ำปฏิรูปการศึกษา ต้อง

ปรับตัวให้ทันโลกดิจิทัล. จาก

https://www.youtube.com/watch?v=ww-VM_47NSE&t=80s

